

Historický spolek Liechtenstein

Liechtensteinové v Rumburku – 340. výročí

ING. PAVEL JUŘÍK

Město Rumburk

Severočeské město Rumburk vzniklo na obchodní cestě z Míšně do Žitavy a z Lužice přes Českou Lípou do středních Čech koncem 12. století. Nejprve zde byla pohraniční tržní osada, v roce 1298 je v pramenech uváděn již jako městečko (písemně doloženo až roku 1377).

Kníže Anton Florián z Liechtensteinu (1656-1721)

Liechtensteinové v Rumburku

Před 340 lety v roce 1681 princ Antonín Florián z Liechtensteinu (1656-1721) koupil za 290.000 zlatých panství Rumburk. Princ byl úspěšným císařským dvořanem a diplomatem. V roce 1689 ho císař Leopold I. poslal jako svého mimořádného vyslance do Říma k papeži, aby posílil své pozice u kurie v době pokračujících konfliktů na turecké i francouzské frontě (války s králem Ludvíkem XIV.). Princ Anton Florián byl prvním vyslancem císaře u papeže, který nebyl duchovním.

Tuto jeho cestu připomínají veduty ze slavnostního příjezdu na audienci u nově zvoleného profrancouzského papeže Innocence XI. v roce 1691. Po návratu do Vídně se princ stal nejvyšším hofmistrem arcivévody Karla (budoucího císaře Karla VI.). V roce 1719 od něj získal povýšení alpských panství Schellenberg a Vaduz na říšské knížectví „*Liechtenstein*“. Svůj název rod odvozuje od hradu Liechtenstein ležícího nedaleko Vídně, který je dodnes v jeho majetku. Dvorskou kariéru završil jako nejvyšší hofmistr císaře Karla VI. což byl nejvyšší dvorský úřad.

Antonín Florián se roku 1718 dohodl na výměně Rumburku za knížectví Liechtenstein se svým synovcem polním maršálem Josefem Václavem z Liechtensteina (1696-1772), který se téhož roku oženil s jeho dcerou Annou Marií von Liechtenstein (1699-1753). Roku 1732 se stal hlavou rodu jako poručník jeho vnuka Jana Nepomuka Karla a po jeho smrti v roce 1748 se stal skutečnou hlavou rodu až do své smrti v roce 1772.

Když v roce 1724 poškodil rumburský zámek velký požár, dal ho kníže Josef Václav přestavět v barokním slohu. Další menší úpravy dal provést až kníže Alois I. koncem 18. století. Panství Rumburk, od roku 1848 velkostatek, zůstalo v majetku jeho rodu až do první pozemkové reformy 1923, kdy jim bylo vyvlastněno za úřední cenu.

Rumburská Loreta – trvalý památník rodu Liechtensteinů

Zbožný Anton Florián dal v Rumburku v letech 1704-1709 vybudovat věrnou kopii „Svaté chýše“ z italského města Loreto. Nejprve byla postavena pouze Svatá chýše (*Santa Casa*) ohrazená dřevěným plotem. Ambity s internátem chórových zpěváků navrhl Johann Lucas von Hildebrandt jako elipsu s velkolepým patrovým průčelím. Návrh byl ale pro vysokou nákladnost zamítnut a architekt ho roku 1711 přepracoval. Dostavba ambitů začala až roku 1743 za polního maršála knížete Josefa Václava z Liechtensteinu a z důvodu rakousko-pruských válek trvala 12 let, dostavěno bylo i severní hlavní průčelí se vstupní věží. Jako poslední byla v letech 1768-1770 postavena kaple Svatých schodů.

Loretánská kaple Panny Marie je nejvýznamnější památkou města Rumburku. Je to nejseverněji vybudovaná loretánská kaple nejen v českých zemích, ale v celé Evropě. Je také jednou z nejkrásnějších a nejvěrnějších kopií italského originálu, oproti němu však není postavena z mramoru, ale z pískovce.

Na vnější výzdobě kaple se podílel sochař Jan František Biener(t) ze Schirgiswalde. Pro kapli byla zakoupena socha tzv. **Černé Madony s dítětem**, která byla zhotovena již v roce 1694 v Římě a byla posvěcena papežem Inocencem XII. Po svém požehnání byla vystavena osm dní v italském Loretu k veřejnému uctívání poutníky, poté byla knížetem Antonínem Florianem z Liechtensteina převezena do Rumburku. Zde byla nejprve umístěna ve farním kostele, později v kostele klášterním a konečně 15. září 1707 byla slavnostně přenesena do dostavěné Lorety.

Z pískovce jsou vytesány sochy deseti Sibyl a proroků na balustrádě před klášterem, které jsou dílem sochaře Jana Františka Biener(t)a ze Schirgiswalde. Na severní straně jsou sochy Sibyl libyjské a delfské, proroků Jeremiáše a Ezechiela. Reliéfy zobrazují Zvěstování Panně Marii, navštívení Panny

Marie a sčítání lidu v Betlémě. Před stěnou je kamenný oltář, na kterém byla původně umístěna socha sv. Josefa.

Rumburská loretánská kaple s ambity a klášterním kostelem sv. Vavřince

Foto Jiří Stejskal www.mistnikultura.cz

Vzácná soška Černé Madony s dítětem byla posvěcena papežem a kníže Anton Florián z Liechtensteinu ji osobně přivezl do Rumburka

Fotografie: www.kudyznudy.cz

Na západní straně jsou sochy Sibyly perské, kumánské a eritrejské, proroků Davida a Malachiáše a nalezneme zde reliéfy klanění pastýřů a tří králů. Jižní stranu zdobí sochy Sibyly sabinské a kumunské, proroků Mojžíše a Balaáma. Reliéfy zobrazují Panny Marie a přenesení nazaretského domku ze Svaté Země do Dalmácie, a odtud do Loreta.

Kolem Lorety byly v letech 1743 až 1749 postaveny ambity a tzv. Svaté schody s křížovou cestou, které jsou zdobeny malbami motivovanými životem Panny Marie. Součástí kláštera kapucínů (dnes městská knihovna) je kostel sv. Vavřince a obytné a hospodářské budovy.

Svaté schody Lorety a kapucínský klášter v Rumburku na pohlednici z poč. 20. století

Fotografie: www.kudyznudy.cz

V městě Rumburku nalezneme řadu dalších zajímavých památek, připomeňme alespoň tři.

Hrad a zámek

Panské sídlo je v městě Rumburku doloženo na počátku 16. stol., společně s hospodářským dvorem. Kolem roku 1555 ho začali trvale užívat majitelé panství Tolštejn páni ze Schleinitz. Nový renesanční zámek byl dostavěn okolo roku 1571 v roce 1642 ho vypálila švédská armáda. Před rokem 1683 proběhla barokní přestavba zámku a znovu pak po požáru v roce 1724 za knížete Josefa Václava Liechtensteina. Tehdy došlo k přístavbě dalších pater, k rozčlenění fasády pásovými římsami a k instalaci dvojítkých oken.

Protože od počátku 18. století zámek přestal být trvale obýván jeho majiteli, využívala ho vrchnostenská správa. Po zrušení poddanství a vzniku obecních a městských samospráv po roce 1850 zámek sloužil jako sídlo okresního hejtmantství, soudu a později i škol. Proto došlo k přestavbám interiérů zámku a k zániku výmalby původních knížecích apartmá.

Z původní stavby se zachoval hlavní portál a obvodové zdi nižších pater. Původní je barokní zdivo kolem vjezdů na nádvoří z Jiříkovské ulice, dva portály na nádvoří, restaurováno bylo barokní štukování. Jeden barokní portál je u vchodu do zámecké budovy. Druhý portál na nádvoří (původně byl umístěn na vjezdu do zámku z pivovaru) je ozdoben erbem Liechtensteinů s latinským nápisem: *AEDEFICATUM SUB GLORIOSO REGIMINE PRINCIPIS ALOISII DE LIECHTENSTEIN DUCIS OPPAVIAE et KRNOVIAE* (vybudováno pod slavnou vládou knížete Aloise I. z Liechtensteina, vévody opavského a krnovského).

Rumburský zámek na dobové kresbě a současné fotografii

Fotografie: Wikiwand, Kmenicka

Kapucínský klášter

Kapucínský klášter v Rumburku leží nedaleko zámku a byl vybudován v letech 1683-1690. Jeho součástí je klášterní kostel sv. Vavřince, který byl vysvěcen 9. dubna 1690 litoměřickým biskupem Jaroslavem Ignácem hrabětem ze Šternberka. Řád kapucínů působil v klášteře až do násilného rozeznání mužských řádů v komunistickém Československu roku 1950 za akce „K“.

Poté klášter chátral, proto od poloviny 70. let 20. století probíhaly jeho opravy a adaptace pro potřeby městské knihovny. Počátkem 90. let 20. století byla zahájena oprava lorety a ambity, které trvaly až do nedávné doby (včetně restaurování fresek a zachovalých částí mobiliáře). Dnes je klášter společně s loretou nejvýznamnější kulturní památkou města, která láká mnoho zájemců o historii a kulturu k jejich návštěvě.

Areál kapucínského kláštera s loretou a ambity

Fotografie: www.rumburk.farnost.cz

Sloup Nejsvětější Trojice

Pískovcový tzv. „morový sloup“ na náměstí pochází z roku 1681. Byl vztyčen rok po epidemii moru na místě bývalého pranýře. Má podobu Božích muk, bez sochy na vrcholu sloupu a tím se v České republice řadí k atypickým církevním památkám tohoto druhu.

Sloup Nejsvětější Trojice na Lužickém náměstí v Rumburku

Fotografie: www.vybezek.eu

Pískovcové sochy sv. Floriána, sv. Bartoloměje, sv. Vavřince, sv. Josefa, sv. Antonína Paduánského, sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Křtitele byly přidány až za knížete Josefa Václava z Liechtensteinu mezi lety 1724–1726. Socha Panny Marie Neposvrtné byla doplněna až roku 1775. Sochy sv. Antonína Paduánského a patrona města sv. Bartoloměje nepocházejí z původního barokního kompletu, ale v průběhu staletí nahradily starší sochy.

Více informací o městě Rumburku, jeho bohaté historii a řadě památek naleznete na internetových stránkách:

<https://www.rumburk.cz/cz/turista-historie-mesta.html>

<https://www.wikiwand.com/cs/Rumburk>

340. výročí příchodu rodu Liechtensteinů do Rumburku si město připomene 11. září 2021 na *Loretánských slavnostech* výstavou a přednáškou v bývalém kapucínském klášteře (Loretě).